

Minna Niemetmaa

ELÄIMEN VOIMA –

**TAPAUSTUTKIMUS TALLITOIMINNASTA LAPSEN
KESKITTYMISKYVYN PARANTAJANA**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaaliala

Maaliskuu 2010

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieskan yksikkö	Aika Maaliskuu 2010	Tekijä/tekijät Minna Niemetmaa
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi Eläimen voima – tapaustutkimus tallitoiminnasta lapsen keskittymiskyvyn parantajana		
Työn ohjaaja Kirsi Herranen-Somero		Sivumäärä 45
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyöni aihe oli Eläimen voima- Tapaustutkimus tallitoiminnasta lapsen keskittymiskyvyn parantajana. Työni tavoitteena oli selvittää, miten tallitoiminta vaikuttaa erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen keskittymiskykyyn sekä miten tyttö kokee tallitoiminnan. Tallitoimintaan osallistui yksi 8-vuotias tyttö vuoden 2009 alussa.</p> <p>Tutkimus oli toiminnallinen tapaustutkimus. Tallitoiminnan rungon kehitin itse, eikä se pohjannut puhtaasti mihinkään tiettyyn teoriaan. Eniten työtäni kuitenkin ohjasi sosiaalipedagoginen ajattelu. Tutkimuksen teoriaosiossa kuvailin vammaisratsastusta, ratsastusterapiaa sekä sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Tallitoimintaa järjestin yhteensä kymmenen kertaa. Toiminta koostui eläinten hoidosta harjauksesta ruokintaan sekä ratsastuksesta ja kärryajeluista. Keskustelu oli luonteva osa toimintaa. Pääasiassa olin lapsen kanssa kahden, mutta välillä toimintaan osallistui myös hänen veljensä sekä oma tyttäreni. Muiden lasten läsnäolo toi uusia näkökulmia toimintaan. Tällöin havaitsin työssä eroja lähinnä vuorovaikutuksessa sekä keskittymiskyvyssä.</p> <p>Tallitoiminnan kuluessa havaitsin, että tytön itsetunto ja keskittymiskyky kehittyivät. Toiminnan alkaessa tyttö oli hyvin malttamaton. Tämä kuitenkin vähentyi huomattavasti jo muutaman tallitapaamiskerran jälkeen. Tallirutiinien tullessa tutuiksi hän malttoi keskittyä annettuun tehtävään ja osasi jopa itsenäisesti aloitella tehtävien tekoa.</p> <p>Äidin mukaan tyttö odotti tallikäyntejä paljon. Keskusteluissamme tyttö toi esille pitävänsä tallitoiminnasta ja eläinten kanssa työskentelystä.</p>		
Asiasanat Tallitoiminta, erityisen tuen tarve, keskittymiskyky, sosiaalipedagogiikka		

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date March 2010	Author Minna Niemetmaa
Degree programme Social services		
Name of thesis The Power of an Animal – A case study on the effect that the activity in horse stable have on child's concentration		
Instructor Kirsi Herranen-Somero		Pages 45
Supervisor		
<p>The topic of my thesis is The Power of an Animal – A case study on the effect that the activity in horse stable have on child's concentration. The aim of my thesis was to examine whether activity in the horse stable has an effect on a child who needs special support. I sought answers to following questions: How does the activity in the horse stable affect on child's concentration? What kinds of experiences does the child gain from the activity in the stable? One 8-year-old girl participated in the study in the beginning of the year 2009.</p> <p>My thesis was a qualitative case study. I have developed the stable activity that I used in this study by myself, so the stable activity isn't based on any specific theory. In the theory section I describe riding for the disabled, riding therapy and social pedagogical horse activity. However, social pedagogical horse activity influenced the most on my thoughts when I planned and organized the activity.</p> <p>I organized activity in the stable for ten times. The activity consisted of taking care of the animals, for example brushing and feeding them, riding horses and driving a cart. Conversations were a natural part of the activity. Mostly I was alone with the girl. Sometimes, however, the girl's brother and my daughter took part in the activity as well. When other children were present, the girl's behaviour was different. Differences were seen in interaction and concentration.</p> <p>I discovered that the girl's self-esteem and concentration developed during the study. At first the girl was very impatient. However, this impatience diminished significantly after a few meetings in the stable. When she learned the routines she was able to concentrate on the task at hand, and furthermore, she could even start to do new tasks by herself.</p> <p>According to the mother, the girl was looking forward to the meetings in the stable. The girl herself told that she liked the activity in the stable.</p>		
Keywords stable activity, child who needs special support, concentration, Social pedagogy		

1	JOHDANTO	5
3	TUTKIMUSONGELMAT.....	9
4	TEOREETTIS-KÄYTÄNNÖLLINEN VIITEKEHYS.....	10
	4.1 Erityisen tuen tarve	11
	4.2 Vammaisratsastus.....	13
	4.3 Ratsastusterapia.....	14
	4.4 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta.....	15
5	TOIMINTAMALLIN KUVAUS.....	17
	5.1. Mitä tallitoiminta on?.....	17
	5.2 Miksi juuri tallitoimintaa?.....	19
	5.3 Prosessin kuvaus	20
6	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	24
7	TUTKIMUSTULOKSET	26
8	POHDINTA	30
	8.1 Ammatillinen kasvuni	30
	8.2 Tutkimuksen luotettavuus	32
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

”Tyttö tulee koulun jälkeen tallille. Käymme ensin tervehtimässä eläimiä ja muistelemassa niiden nimiä. Sitten otamme Pepen hevostarhasta. Tyttö taluttaa rohkeasti ponin talliin. Harjailemme ponia ja laitamme satulan ja suitset paikoilleen. Keskustelemme kuluneesta viikosta ja ratsastustunnista. Tyttö harjoittelee selkään nousua ja selkään päästyä lähdemme peltotielle ratsastelemaan. Rupattelemmme ratsastuksen lomassa, tyttö haluaa kokeilla ravia ja ravaamme hetken. Lunta on paljon, joten kävelemme hetken vielä maantien reunaa. Tyttö katselee levottomasti ympärilleen, eikä oikein keskity täysin poniin ja minuun.” (Ote tallipäiväkirjasta)

Opinnäytetyöni aihe on Eläimen voima- Tapaustutkimus tallitoiminnasta lapsen keskittymiskyvyn parantajana. Tämä aihe koskettaa minua, sillä olen itse viihtynyt hevosten ja muidenkin eläinten parissa pienestä pitäen. Yhä edelleen näin aikuisenakin huomaan, miten paljon iloa ja kasvatuksellisia elementtejä eläimiin ja niistä huolehtimiseen liittyy. Työskentelen sosiaalialalla ja halusin opinnäytetyössäni kokeilla, voisinko yhdistää näitä elementtejä myös työhöni. Halusin myös itselleni lisätietoa erilaisista eläinten kanssa toteutettavista työskentelymenetelmistä. Lisäksi halusin tarjota näistä työskentelymuodoista tietoa myös muille ihmisille, vaihtoehtona perinteisille työskentelymuodoille.

Eläintä voi hyödyntää erilaisten ihmisten kanssa työskennellessä monenlaisin keinoin. Eri menetelmät kuitenkin sekoitetaan usein keskenään ja ne voidaan myös virheellisesti yhdistää vahvimmin ihmisten tietoisuuteen tulleeseen työskentelymuotoon, kuten ratsastusterapiaan. Eläintä voidaan kuitenkin hyödyntää ihmisten ongelmiin koko elämänkaaren ajan, eikä toiminta ole ainoastaan terapiaa, vaikkakin menetelmissä voi olla myös terapeuttisia vaikutuksia. Työssäni tarkastelen erilaisia työskentelymenetelmiä, joissa eläimillä, erityisesti hevosella on keskeinen merkitys.

Toiminnallisessa opinnäytetyössäni valitsin kohderyhmäkseni erityisen tuen tarpeessa olevat lapset, joilla on erilaisia ongelmia arjessa selviytymisessä. Tutkimukseeni osallistui yksi 8-vuotias tyttö, joka oli kognitiivisissa taidoissa lähellä

kehitysvammaisen tasoa. Tarjosin tytölle kymmenen kertaa tallitoimintaa pienellä tallilla. Hyödynsin tallitoiminnassa hevosten lisäksi myös muita eläimiä, ja toimintaan kuului ratsastuksen ohella monenlaista työskentelyä eläinten hoidosta rapsutteluun. Toiminnan aikana tavoitteena oli havainnoida eläinten vaikutusta tytön keskittymiskykyyn, jossa hänellä oli ongelmia niin kotona kuin koulussakin.

2 PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT

Päädyin tähän tutkimusaiheeseen oman mielenkiintoni pohjalta. Olen harrastanut hevosten kanssa toimimista koko elämäni, ja niiden merkitys on minulle hyvin suuri. Lisäksi olen saanut mahdollisuuden kokeilla hevosten kanssa työskentelyä osana työtäni. Tutkimuksen edetessä perustin myös oman yrityksen, ja tallitoimintakokeilu antoi minulle varmuutta siitä, että tallitoiminta on juuri sitä, mitä haluan kehittää ja tarjota ihmisille.

Asiakaskuntaani on kuulunut lähinnä mielenterveyskuntoutujia ja kehitysvammaisia ihmisiä. Vaikka työskentely on ollut pienimuotoista, olen huomannut eläinten kanssa työskentelyn tukeneen joidenkin ihmisten kuntoutusta. Esimerkiksi vastuunotto eläinten ruokinnasta on tukenut heidän sitoutumistaan annettuihin tehtäviin ja vahvistanut itsetuntoa luottamuksen kasvaessa. Tämän innoittamana halusin kokeilla eläinten kanssa työskentelyä eri asiakasryhmän parissa. Minua kiinnosti nähdä, miten eläin vaikuttaa erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen kuntoutukseen ja hyvinvointiin. Halusin tietoa myös siitä, miten lapsi ja hänen läheisensä kokevat eläinten kanssa työskentelyn.

Lisäksi suunnitelmissani oli jo tuolloin ruveta muovaamaan tallitoiminnasta työskentelymuotoa yritykselleni. Näin minulla oli mahdollisuus kokeilla opinnäytetyöni pohjalta tallitoimintaa ja tuottaa siitä mahdollisesti tuote. Paikkakunnallani ei ole tarjolla erityisryhmille juurikaan eläintoimintaa. Tästä syystä koen, että tutkimuksen avulla voi kuntammekin saada uusia toimintamahdollisuuksia erityisryhmien tukemiseen. Luonnollisesti jokaisen ihmisen on mahdollista osallistua yleisiin harrastuksiin, mutta joskus vamma tai jokin muu tekijä saattaa estää tai vaikeuttaa toimintaan osallistumista. Minun tavoitteenani on, että voisin tarjota tallitoimintaa ja mahdollisuuden osallistua eläinten kanssa touhuiluun myös niille ihmisille, jotka eivät kykene menemään

ratsastustallille toimintaan. Vahvuuteni ovat pienet ryhmät sekä sosiaali- ja terveysalan koulutus, joka voi olla yksi toimintaan osallistumiseen vaikuttava tekijä.

3 TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimusongelmat voidaan tiivistää seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten tallitoiminta on vaikuttanut tytön keskittymiskykyyn?
2. Millaiseksi tyttö kokee tallitoiminnan?

Tallitoiminnan tavoitteena oli havainnoida sitä, onko eläinten kanssa työskentelystä ollut hyötyä tutkimukseen osallistuneen tytön arjen ongelmiin. Yhteistyössä lapsen äidin kanssa päädyimme siihen, että hyvä tutkimuksen kohde olisi se, onko tallitoiminnalla vaikutusta lapsen keskittymiskykyyn.

Tutkimuksessa tuon tallitoimintaa esille lapsen näkökulmasta. Miten lapsi itse on kokenut tallitapaamiset? Onko tallilla ollut mukavaa? Onko tallilla ollut tylsää? Ovatko käynnit olleet raskaita? Lisäksi keskustelin lapsen kanssa jokaisen tapaamisen yhteydessä lapsen arjen tapahtumista, jotta minulla oli mahdollisuus kuunnella lapsen tuntemuksia. Koska aihe on todennäköisesti vaikea pienelle lapselle, tuon myös äidin näkökulman esille.

Koen, että lasten kanssa on useasti helpompi luoda suhdetta toiminnan kautta. Toiminta on myös heidän mielestään yleensä esimerkiksi joko tylsää, pelottavaa tai mukavaa. Se, ymmärtääkö lapsi toiminnan tukevan hänen kuntoutustaan, on monesti riippuvainen lapsen ikätasosta sekä tuen tarpeen syystä. Motivaatioon vaikuttaa paljon se, millaiseksi lapsi kokee toiminnan. Jos hän ei viihdy tallilla tai hän pelkää eläimiä, ei toiminta todennäköisesti tue hänen tarpeitaan. Jos lapsi viihtyy tallitoiminnassa, on aikuisella mahdollisuus paremmin saada luottamuksellinen suhde luotua lapseen ja näin ollen voi olla mahdollista keskustella myös vaikeammista aiheista lapsen kanssa. Tallitoiminta voi siis olla apuna vuorovaikutuksen kehittymisessä lapsen ja työntekijän välille.

4 TEOREETTIS-KÄYTÄNNÖLLINEN VIITEKEHYS

Eläintä voi hyödyntää sosiaali-, terveys- ja opetusalailla monella eri tavalla joko virallisesti tai epävirallisesti. Monia työskentelymuotoja mainostetaan hyödyllisiksi ilman tutkittua tietoa ja tarjotaan palveluita ilman pätevyyttä työskentelymuotoon. Todellisuudessa monista eläinten kanssa tapahtuvista työskentelymuodoista on tehty tai on tekeillä tutkimuksia. Työskentelymuotoihin on myös saatavilla koulutusta, esimerkiksi yliopistoissa täydennyskoulutuksena. Esimerkkeinä näistä ovat ratsastusterapia sekä sosiaalipedagoginen hevostoiminta.

Vaikka toiminta eläinten kanssa ei aina ole terapiaa, on terapeuttista vaikutusta todennäköisesti mahdoton sulkea pois monissa tilanteissa. Esimerkiksi, jos vaikeavammaisen harrastaa vammaisratsastusta, se todennäköisesti myös tukee hänen fysiikkaansa. Lisäksi esimerkiksi kaverikoirat voivat tuoda iloa arkeen esimerkiksi vanhainkodeissa asuville ja muutenkin yksinäisille ihmisille.

Seuraavaksi esittelen eläinten kanssa toteutettavia työskentelymuotoja sekä eroavaisuuksia eri menetelmien välillä. Valitsin esitettäväksi vammaisratsastuksen, ratsastusterapian sekä sosiaalipedagogisen hevostoiminnan, koska näiden työskentelymuotojen ideologia on lähellä omia ajatusmallejani ja näistä on tarjolla virallista ja tutkittua tietoa. Voimakkaimmin työskentelyssäni näkyy sosiaalipedagoginen ajattelu ja sen yhdistäminen hevostoimintaan, johon olenkin kouluttautunut opinnäytetyöni ja sosionomikoulutukseni aikana. Ennen näiden työskentelymuotojen tarkastelua kuvailen, mitä erityisen tuen tarve tarkoittaa.

4.1 Erityisen tuen tarve

Aina lapselle tai aikuiselle eivät riitä tavalliset tarjolla olevat palvelut turvaamaan toimivaa arkea ja elämää. Lapsi voi tarvita erityistä tukea kasvuunsa ja kehitykseensä, ja myös aikuinen voi tarvita tukea elämäänsä. Tuen tarpeen taustalla voi olla monia syitä, jotka esiintyvät monin tavoin niin fyysisinä, psyykkisinä kuin sosiaalisinakin ongelmina. Keskityn kuvaamaan asioita yleisesti ja lähinnä erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen näkökulmasta.

Tukea joudutaan yleensä tarjoamaan monissa eri paikoissa ja palveluissa, joita erityistä tukea tarvitseva lapsi ja perhe käyttävät. Perhettä tuetaan antamalla heille konkreettisia neuvoja ja keinoja, jotka voivat helpottaa arkea sekä lapsen kasvun ja kehityksen tukemista. Päivähoitohenkilökunta ja koulun henkilökunta ovat yleensä suuressa roolissa lapsen elämässä ja on tärkeää, että heillä on tietoa ja taitoa tukea erityisen tuen tarpeessa olevaa lasta. Perusopetuslain ja perusopetusasetuksen mukaan koulun on huolehdittava siitä, että jokainen saa suoritettua oppivelvollisuutensa omien edellytystensä mukaisesti. Koulukuraattori voi olla hyvin keskeisessä roolissa lapsen ja perheen tukemisessa, sillä monesti kuraattorit ovat yhteyshenkilönä koulun ja muiden yhteistyötahojen välillä. Erityisopetuksen tehtävänä on turvata lapselle hänen oppimisedellytyksensä mukaiset opetusjärjestelyt. Perhettä voidaan tukea myös muun muassa neuvolan, perheneuvolan ja palveluohjaajan toimesta. Tärkeää on huomioida koko perheen voimavarat ja huomioida myös ne laadittaessa esimerkiksi kuntoutussuunnitelmaa. (Muhonen.)

Erityisen tuen tarve ja erityiskasvatuksen tarve arvioidaan terveydenhuollon eri tahoilla lapsen tilanteen mukaisesti. Mukana kuntoutussuunnitelman laatimisessa ovat vanhemmat, jotka ovat läsnä lapsen arjessa ja osaavat sitä kautta tuoda omia tarpeitaan ja näkökulmiaan esille. Apuna on myös eri asiantuntijoita, jotka voivat katsoa asioita eri näkökulmista kuin vanhemmat ja tarjota tietoa omalta osa-alueeltaan. (Heinämäki 2000, 39.)

Erityisen tuen tarpeeseen voi lapsella olla syynä vamma, kehitysvamma, krooninen sairaus, jokin kehityksen viivästymä tai esimerkiksi ADHD tai Aspergerin oireyhtymä. Esimerkiksi vammoja on jo monenlaisia: lapsi voi olla älyllisesti kehitysvammainen, hänellä voi olla näkö- tai kuulovamma tai liikuntarajoitteita. Näissä kaikissa tilanteissa lapsi tarvitsee yleensä erityistä tukea. Yleisin liikuntavamma on CP eli synnynnäinen tai varhaislapsuudessa saadun aivovaurion seurauksena syntynyt lihasvamma. Älyllinen kehitysvamma merkitsee vammaa, joka esiintyy ymmärtämis- ja kehityskyvyn alueella. (Heinämäki 2000, 83, 85.)

Tarkkaavaisuushäiriöt ovat paljon laajempi alue kuin mitä yleisesti mielletään. Tarkkaavaisuuden häiriöt ilmenevät muutenkin kuin keskittymättömyytenä. Ne jaetaan kahteen eri ryhmään: ADHD ja ADD. ADHD on aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö. Siinä esiintyy tarkkaavaisuushäiriöitä, ylivilkkautta ja impulsiivisuutta. Kyseisiä oireita voi esiintyä joko yhdessä tai erikseen. ADD on tarkkaavaisuushäiriö ja aikuisilla se diagnosoidaan helpommin kuin ADHD. Tarkkaavaisuuden häiriöitä on 3-10 prosentilla lapsista, yleisemmin pojilla. Aivovauriota voidaan osoittaa olevan alle viidellä prosentilla, osalla häiriö liittyy perintötekijöihin. Kolmella neljästä lapsesta häiriö on vielä murrosiässä, joten oireet ovat melko pysyviä. Tarkkaavaisuushäiriöiden yhteydessä puhutaan usein myös käyttäytymishäiriöistä, jotka ovat tarkoin määriteltyjä, eivätkä liity tapakasvatukseen. (Heinämäki 2000, 71–75.)

Keskittymiskyvyn vaikeudet näkyvät yleensä viimeistään kouluiässä. Koulussa voi olla vaikeuksia opetuksen seuraamisessa ja lapsen on vaikea pysyä paikoillaan koko tunnin ajan. Ajatukset voivat harhailla muissa asioissa kuin opetuksessa ja hän ei kuuntele puhuteltaessa. Lapselle voi joutua kertaamaan annettuja tehtäviä ja ohjeistuksia useasti myös tehtävän aikana. Keskittymiskyvyn puute näkyy myös useasti niin, ettei lapsi kykene itsenäisesti saattamaan tehtäviä ja läksyjään loppuun saakka ja tekee tehtävissä tarkkaavaisuusvirheitä. Monesti tehtävien organisointi on vaikeaa, eikä lapsi haluaisi aloittaa tehtäviä, jotka vaativat paljon aikaa ja huomiokykyä. Hän voi hukata työvälineitään ja häiriintyy helposti ulkoisista ärsykkeistä. (Aronen 2008; Viinijärven koulu 2009.)

Myös autismi aiheuttaa erityisen tuen tarvetta. Autistiset lapset ovat monesti syrjäänvetäytyvä eivätkä kykene ihmiskontakteihin. Heillä on usein kielellisiä ongelmia. Autistiset ihmiset ajattelevat hyvin konkreettisesti ja kiinnostuvat yksityiskohdista. He ovat myös usein passiivisia ja jäykkiä, mutta he voivat olla motorisesti lahjakkaita tai heillä voi olla jokin muu erityislahja. Monesti autisteilta puuttuu empatiataito, he ovat piittaamattomia toisten tunteista. Autismin syyksi on osoitettu aivojen neurobiologinen häiriö, jolloin näkö- ja kuuloaistimusten sekä -havaintojen ymmärtämisessä on häiriöitä. Myös Aspergerin ja Rettin syndroomat liittyvät autismiin. Varhaislapsuudessa voi olla vaikeaa erottaa autistit ja dysfaatikot toisistaan sekä autistit ja lapsuusiän skitsofrenia toisistaan. (Heinämäki 2000, 91–92.)

4.2 Vammaisratsastus

Vammaisratsastus ei ole erityinen terapiamuoto, vaan se on harrastus siinä missä muutkin. Vammaisratsastuksessa ratsastajilla on jokin vamma, jonka vuoksi heidät määritellään vammaisratsastajiksi. Vamma voi olla näkövamma, kuulovamma tai jokin fyysinen vamma. Toiminnan tavoitteena on harrastuksesta nauttiminen ja siinä kehittyminen. Tavoitteet voivat olla joko matalalla tai korkealla, kuten tavallisillakin ratsastajilla. Joillekin riittää, kun he saavat nauttia hyvästä harrastuksesta silloin tällöin tai viikoittain, jotkut tähtäävät kilpailuihin, jopa olympiatasolle.

Vammaisratsastuksessa ohjaajan tulee huomioida erityisesti joitakin asioita. Aluksi hevosille voidaan tarvita enemmän taluttajia kuin tavallisesti. Hevosten täytyisi olla tasaisia luonteeltaan ja sietää erityisyyttä. Ihmisen vammasta riippuen voidaan tarvita erikoisia apuvälineitä. Kuulo- ja näkövammaisilla käytetään tietynlaisia ääniapuja. Joillakin ratsastajilla voi olla satulassa tai ohjissa lisäapuja, kuten ohjasotetta tukemassa käsilenkit. (Vammaisratsastusopas 2004.)

4.3 Ratsastusterapia

Ratsastusterapia on terapiaa eikä harrastusmuoto. Ratsastusterapia on ratsastusterapeutin ja hevosen yhdessä toteuttamaa kokonaisvaltaista kuntoutusta. Painoalue kuntoutukselle riippuu ratsastusterapeutin pohjakoulutuksesta. Esimerkiksi psykologilla, erityisopettajalla ja fysioterapeutilla tavoitteet eivät yleensä ole samoja.

Ratsastusterapia on yksilöllistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista kuntoutusta. Se vaatii koulutetulta terapeutilta herkkyyttä ja ammattitaitoa havainnoida ja ohjata ihmisen ja hevosen välistä vuorovaikutusta siten, että terapia auttaa kuntoutujaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Ratsastusterapia nivoutuu asiakkaan kokonaisvaltaiseen kuntoutukseen. (Suomen Ratsastusterapeutit 2010.)

Hevosen kävellessä siitä välittyy ratsastajaan minuutin aikana noin 100 moniulotteista, symmetristä ja rytmistä liikeimpulssia, jotka ovat hyvin paljon samantyyppisiä kuin ihmisen kävelyssä. Kun hevoseen ja sen liikkeisiin yhdistetään lämpö, joka on 1,5 astetta ihmisen ruumiinlämpöä korkeampi, saadaan aikaan vaikutus, jota on mahdoton jäljitellä mekaanisesti. Hevosen liike vaikuttaa ihmiseen tunto-, tasapaino- ja liikeaistijärjestelmien kautta. Nämä aistimukset parantavat tietoisuutta omasta kehosta, jolloin liikkeiden suunnittelu ja taitavuus paranevat. (Suomen Ratsastusterapeutit 2010.)

Ratsastusterapia hyödyttää monipuolisesti motoriikan osa-alueita, sillä istuma-asento harjoittaa pään, vartalon sekä tasa-painon hallintaa. Lisäksi hevosen liikkeet mobilisoivat etenkin lonkkia, lantiota sekä selkärankaa. Tasainen käynti vaikuttaa lihasjänteveyteen ja spastisuuteen. Motoristen ongelmien lisäksi ratsastusterapiaa hyödynnetään myös tunne-elämän ongelmiin, kuten masennukseen ja pelon voittamiseen. Ratsastusterapian avulla voidaan harjoittaa myös vuorovaikutustaitoja ja sen tavoitteet voivat olla myös kasvatuksellisia, kuten itsehillinnän ja keskittymiskyvyn paraneminen. (Suomen Ratsastusterapeutit 2010.)

Ratsastusterapia on toiminnallinen terapia, jossa ihminen on mukana hyvin kokonaisvaltaisesti kehollaan, tunteillaan ja ajatuksillaan. Hän on siinä jatkuvassa kosketus-, tunne- ja liikevuorovaikutuksessa hevosen ja sen elinympäristön kanssa. Hevonen tarjoaa lisäksi hyvin monipuolisia haju-, kuulo- ja näköaistikokemuksia. Lisäksi hevonen on sosiaalinen olento, johon on helppo ottaa kontaktia, ja tämä motivoi usein jatkamaan terapiaa. Terapian tavoitteet ovat aina yksilöllisiä. Pyrkimyksenä on itseohjautuvuus sekä opittujen taitojen ja tunteiden siirtäminen jokapäiväiseen elämään. Ratsastusterapian ensisijainen vaatimus on turvallisuus, jonka edellytyksenä on luottamuksellinen ja toimiva vuorovaikutus ratsastajan, hevosen ja terapeutin välillä. Terapeutin ja hevosen tuleekin olla tähän tehtävään koulutetut. (Suomen Ratsastusterapeutit 2010.)

4.4 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on nimenomaan sosiaalipedagogista työtä, ei hevosharrastelua ja ratsastusta. Hevonen on erittäin tärkeä osa tässä työssä, keskeisin työväline. Tätä työmuotoa hyödyntävät henkilöt ovat saaneet juuri tähän työskentelymuotoon tarvittavan koulutuksen. Lisäksi heillä täytyy olla vahva kokemus hevosten kanssa työskentelystä ja hyvä hevosmiestaito. Myös tarvittava koulutus opetus-, sosiaali- tai terveysalalta on oltava, jotta henkilöllä on valmiudet työskennellä teoriapohjana sosiaalipedagogiikkaa käyttäen.

Työn tavoitteena on korjaava työ, sosiaalinen kuntoutuminen ja ongelmien ennaltaehkäisy. Tarkoituksena on sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta sopii hyvin opetus-, sosiaali- ja terveysalan asiakkaille ja sitä voi soveltaa monenlaisille persoonille. Erityisopettaja voi hyödyntää sitä työssään oppilaittensa kanssa tai henkilö voi tarjota palveluaan yrittäjänä. Asiakkaana voi olla minkä ikäinen ihminen tahansa. Asiakkaina voi olla esimerkiksi lastensuojelulapsia, päihde- ja mielenterveysasiakkaita, kouluongelmista kärsiviä tai vaikkapa yksinäisiä nuoria. Toiminnan tavoite on aina asiakkaasta lähtevä, joten tavoite voi olla esimerkiksi sosiaalistava, vastuunottoon

tähtäävä tai elämyksiä tuova, jolloin korvataan päihteiden käyttöön tähtäävät hetket.

Talliympäristö ja hevonen luovat yhteenkuuluvuutta ja auttavat oppimaan vastuunkantoa. Hevonen ei arvostele ulkonäköä tai älyä mutta vaatii luottamuksen, jotta yhteistyö toimii. Jokainen henkilö on hevosen silmissä samalla lähtöviivalla. (Peltonen 2008, 4-8.)

Haasteena työskentelyssä on hevosen lajinomainen käyttäytyminen, muun muassa pakenemisvietti. Kun ihminen voi kokea olevansa hevoselle luotettava johtaja ja kun hän voi hallita isoa eläintä, hevosen kanssa työskentely on palkitsevaa. Työ vaatii pitkäjänteisyyttä, yritystä löytää toimiva kommunikointitapa sekä väkivallatonta käyttäytymistä.

Pedagogisen toiminnan rinnalla tarvitaan aina poliittista ja yhteiskunnallista toimintaa (Ladonlahti & Pirttimaa 2000,121). Työtä johdattavat yhteiskunnan arvot ja asenteet sekä vahvasti myös talouden vaikutus yksilöön ja yhteiskuntaan. Tämä näkyy muun muassa siinä, vaikuttaako asiakaskunnan määräytymiseen työttömyys tai onko työ ennaltaehkäisevää vai mahdollisesti korjaavaa työtä. (Hämäläinen 1999; Okulov & Koukkari 2005; Ladonlahti & Pirttimaa 2000.) Työ ei ole terapiaa eikä siihen saa KELA:n avustusta (Peltonen 2008, 4-8).

5 TOIMINTAMALLIN KUVAUS

5.1. Mitä tallitoiminta on?

Toiminnallisessa opinnäytetyössäni tarjosin yhdelle erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle mahdollisuuden osallistua tallitoimintaan. Tallitoiminnassa touhussimme erilaisten eläinten kanssa, mutta toiminnassa hevoset esittivät suurinta osaa. Jokaisella tapaamiskerralla joko ratsastimme tai ajoimme kärryillä, mutta suurin paino oli kuitenkin uuden oppimisessa ja eläinten kokonaisvaltaisessa huomioimisessa.

KUVA 1. Tyttö tervehtii Zetoria ja Ruskaa käyntikerran aluksi

Talli on kasvattava ympäristö, jossa joutuu huomioimaan monia eri osa-alueita. Tavallisella ratsastustallilla ei useinkaan pääse hoitamaan hevosia kovin paljoa. Jos tallilta voi kuitenkin saada esimerkiksi hoitohevosen, ei aikuisen ohjausta voi välttämättä saada aina yksilöllisesti. Monella tallilla on näkyvissä myös eriarvoisuutta, jos pelisääntöjä ei ole tehty selväksi kaikille. Tallilla voi olla harrastelijoita, kilpailevia ihmisiä, hevostenhoitajia ja -omistajia. Usein törmää

siihen, että kaikki eivät koe olevansa samassa arvossa muiden tallilla kävijöiden silmissä. Tarjoamassani tallitoiminnassa yksi tärkeä näkökulma on yhteisöllisyys. Yhteisö voi olla suuri tai pieni, ja siihen kuuluvat niin ihmiset kuin eläimetkin. Kaikkien hyvinvointi tulee turvata. Vaikka tallilla olemme kaikki samanarvoisia, on aikuisen sana kuitenkin se, joka toimintaa ohjaa. Näin lapsella on mahdollisuus turvata johonkin, jos olo on epävarma.

KUVA 2. Hoidetaan kania

Tallitoiminnassa teimme kaikenlaisia talliympäristöön kuuluvia toimia, kuten ruokimme ja harjasimme hevosia. Esimerkiksi ruokinta ei rajoittunut vain kyseiseen hetkeen, esimerkiksi päiväheiniä antoon, vaan huomioimme joinakin kertoina myös iltaruokat valmiiksi astioihin. Tarvitseehan jokainen useamman aterian päivässä. Tallitoiminnassa voi peilata perusasioita myös omaan elämäänsä, jos oivaltaa katsoa asioita laajemmin. Joskus ihmisillä voi olla puutteita elämässään. Ihminen voi olla vailla turvallista kasvu- ja elinympäristöä, perhesuhteet eivät ole läheiset tai puutteita voi olla säännöllisessä ja riittävässä ruokailussa tai puhtaudessa. Myös eläin tarvitsee säännöllisyyttä. Ruoka-ajat pitää olla säännölliset sekä olosuhteet turvalliset ja puhtaat. Eläimillä on laumajärjestys, jossa noudatetaan sääntöjä, mutta jossa on myös ystävyyssuhteita. Ihminen joutuu turvaamaan kuitenkin eläinten hyvinvoinnin, koska eläin on kesytetty ja kasvatettu ihmisten käyttöön. Ottamalla vastuuta eläimestä sekä kiinnittämällä

huomiota asioihin, jotka vaikuttavat eläimen hyvinvointiin, on mahdollista tarkastella myös omaa elämäänsä.

KUVA 3. Yhteisestä liikunnasta nauttimassa.

5.2 Miksi juuri tallitoimintaa?

Tutkimuksessa havainnoin tytön keskittymiskykyä ja sen mahdollisia muutoksia. Tavoitteena oli, että näkisin onko tallitoiminnalla vaikutusta tytön keskittymiskykyyn, ja miten tyttö kokee toiminnan osana kuntoutustaan. Tallitoiminnassa oli mahdollista luoda luontevasti luottamuksellinen suhde lapseen. Luonnollisuus tuli mukavan yhteistoiminnan kautta. Oli luonnollista, että minä ohjasin lapselle uudenlaista toimintaa ja kerroin tallimme käyttäytymissäännöt, joiden pohjalta toiminta on turvallista. Säännöt tukevat myös ihmisen toiminnan eri osa-alueita. Tallilla joutuu keskittymään siihen mitä tekee, jotta vaaratilanteita ei aiheudu. Hevosien takaa ei voi juosta hyppiä ja huutaen ja eläin täytyy ruokkia, jotta se jaksaa palvella ihmistä. Lisäksi lapsi joutuu luomaan luottamuksellisen suhteen niin ohjaajaan kuin eläimeenkin.

KUVA 4. Tyttö hoitamassa ja luomassa luottamuksellista suhdetta Zetoriin.

Tallitoiminnan valitsin siksi, että se on minulle luonnollinen toiminnallinen työskentelymuoto. Minä osaan toimia tallilla ja haluan nähdä asiat laajemmin kuin vain hevosen rapsutteluna. Näen tallissa monia mielenkiintoisia ja kasvattavia elementtejä ja niistä olen saanut myös omaan aikuisuuteeni ammennettua monia vahvuuksia. Tärkeimmäksi näistä vahvuuksista koen vastuullisuuden, joka on tullut eläinten hoitamisen myötä. Tallitoimintaan osallistunut lapsi pitää eläimistä, joten hänen kohdallaan talli oli hyvä ympäristö tapaamisiin.

5.3 Prosessin kuvaus

Prosessi alkoi siitä, kun idea mielenkiintoisesta opinnäytetyön aiheesta alkoi hahmottua minulle. Kun lupa aiheeseen myönnettiin, suunnittelin saatekirjeen opinnäytetyöni tiimoilta vanhemmille ja otin yhteyttä kaupunkimme lastenneuvolaan kysyäkseni, olisiko mahdollisesti tällaiseen tutkimukseen halukkaita lapsia ja perheitä. Neuvolassa oltiin innoissaan aiheesta, sillä sehän merkitsi mukavaa toimintaa jollekin erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle. Sieltä sain myös toimintaterapeutin numeron, jonka kautta voisin tiedustella halukkuutta opinnäytetyöhöni.

Otin yhteyttä toimintaterapeuttiin, jolla oli heti eräs lapsi valmiina mielessään. Laitoin toimintaterapeutille saatekirjeen (LIITE 1), jonka avulla hänen oli helpompi pohjustaa aihetta lapsen äidille. Annoin myös numeroni, jotta äiti saisi itse ottaa yhteyttä minuun, jos osallistuminen kiinnostaa. Näin minun ei tarvinnut tietää vaihtolovelvollisuuden piiriin kuuluvista asiakkaista.

Lapsen äiti ottikin jo muutaman päivän päästä minuun yhteyttä ja kertoi heidän olevan halukkaita osallistumaan opinnäytetyöhöni. Selvitin hänelle aihettani ja sitä, mitä tallitoiminta on. Äiti oli hyvin yhteistyöhaluinen ja auttoi minua prosessin alkuun kertomalla tyttärensä ongelmista ja siitä miten ne näkyvät muun muassa koulunkäynnissä.

Ennen tapaamisten alkamista meillä oli pieni keskusteluhetki tytön sekä hänen äitinsä kanssa, jotta olisimme samaa mieltä toiminnan tavoitteista. Äiti ja lapsi tulivat tutustumaan talliin, ja siinä yhteydessä mietimme, mikä olisi hyvä havainnointikohde tytön ongelmista. Keskusteluissa nousi esille keskittymiskyvyn puute, jonka yhdessä päätimme olevan hyvä tarkastelun kohde. Äiti kertoi minulle, miten tytön keskittymiskykyyn liittyvät ongelmat näkyvät ja minkälaisia vaikeuksia ne tuovat arkipäivään.

Tytön kuntoutussuunnitelman mukaan vuonna 2006 tehdyissä psykologin tutkimuksissa tyttö oli kognitiivisissa taidoissa lähellä kehitysvammaisen tasoa. Lisäksi työllä oli lukuisia muita ongelmia. Ennen kouluikää oli havaittu sekä dysfaattisia kielenkehityksen erityisvaikeuksia että kokonaiskehityksen viivästymää. Tyttö on saanut puhe- ja toimintaterapiaa. Toimintaterapeutin arvion mukaan tytön keskittyminen on vaihtelevaa. Toisinaan hän näyttää keskittyvän tekemiseen hyvin, mutta yleensä hän toimii hyvin pätkittäin. Opettajan mukaan tyttö tarvitsee tunneilla paljon apua ja varmisteleo asioita liikaakin. Hänen keskittymisensä herpaantuu helposti.

Äiti kertoi myös tulevasta moniammatillisesta hoitoneuvottelusta, josta lupasi antaa minulle kuntoutussuunnitelman kopion havainnointini tueksi. Tapaamiset

päätimme aloittaa vuodenvaihteen jälkeen, jos ilmat sallisivat, sillä joulukuu oli jo lähellä.

Ensimmäisessä virallisessa tapaamisessa vaihdoimme ensin kuulumisia ja keskustelimme keskittymiskyvyn ongelmista ja niiden ilmenemisestä hetken aikaa. Äiti myös allekirjoitti osallistumiseen liittyvät lupa-asiakirjat (LIITTEET 2, 3, 4). Tämän jälkeen aloitimme tytön kanssa varsinaiset tallitapaamiset.

Tapaamiset alkoivat aina eläinten tervehtimisellä ja kuulumisten vaihdolla. Hevoskokoontamisissa tapahtui paljon muutoksia tuona aikana, joten tutustumista riittikin. Tervehdysten jälkeen siirryimme aina kyseistä tapaamista varten suunniteltuun ohjelmaan. Haimme toimintaan soveltuvan hevosen talliin, harjoitimme sitä ja valjastimme sen. Välillä vuorossa oli ratsastusta joko kentällä tai maastossa tai kärryajelua. Lenkin jälkeen huolsimme aina hevosen ja veimme kaikille hevosille päiväheinät tarhaan. Tyttö sai aina itse osallistua kaikkiin toimiin valvotusti ja näin harjoitella talli- ja hevosmiestaitoja. Jokaisen kerran yhteydessä oli keskustelua tallitoiminnan ohessa. Keskustelun aiheet liittyivät tytön arjen tapahtumiin sivuten niin vapaa-aikaa kuin koulunkäyntiäkin. Äidin kanssa vaihdoimme jokaisen kerran yhteydessä kuulumisia joko pinnallisemmin tai syvällisemmin.

Koska tapaamiset alkoivat vuoden alussa, rajoitti pakkasen tapaamisten säännöllisyyttä jonkin verran. Kovalla pakkasella oli hyödytöntä tavata tallilla, sillä se ei olisi ollut miellyttävää kenellekään, ja pakkasen olisi rajoittanut toimintaa. Vaikka olimme sopineet tapaamispäiväksi lauantain, kovina pakkaskausina ja lomien aikaan saatoimme muuttaa päivää tilanteen mukaan. Joustoa löytyi niin minulta kuin äidiltäkin, joka korosti toimintaan sitoutumista.

Varsinaisen kirjallisen työn aloitin tapaamisten jälkeen. Teoriaa eläinten hyödyntämisestä työssä kasasin toimintani tueksi jo tutkimusprosessin alkuvaiheessa sekä pidin päiväkirjaa tapaamisista. Valitettavasti teknisistä syistä osa tallipäiväkirjani merkinnöistä on hävinnyt, mutta onneksi kuitenkin suurin osa

säilyi tallessa. Sosiaalipedagogiikasta ja sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta sain samaan aikaan koulutusta Kuopion yliopistossa suorittaessani täydennyskoulutusta.

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimukseni on laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan merkitysten maailmaa, joka on ihmisten välinen ja sosiaalinen. Tavoitteena ovat ihmisten omat kuvaukset koetusta todellisuudesta. (Vilkkä 2007,97.) Minulle oli tutkimuksessani tärkeää lapsen äänen kuuleminen, se, miten lapsi itse koki toiminnan. Myös lapsen äidiltä koin saavani tärkeää tietoa, sillä hän pystyi kertomaan, miten lapsi koki tallitoiminnan ja oliko tapaamisiin mukava tulla.

Tutkimukseni on myös tapaustutkimus. Vilkan (2007) mukaan tapaustutkimus on tarkkaan rajattu ja tutkimuksen kohteena on yleensä yksi tai useampi tapaus. Tapaustutkimus ei ole menetelmä vaan ennemminkin lähestymistapa tai näkökulma todellisuuden tutkimiseen. Tapaustutkimukselliselle otteelle on ominaista, että tutkimus tapahtuu luonnollisessa ympäristössä ilman keinotekoisia tutkimusympäristöä ja osana luonnollista tapahtumaketjua. (Vilkkä 2007,120,130.) Nämä tapaustutkimukselle ominaiset elementit toteutuivat tutkimuksessani talliympäristössä.

Tutkimusmenetelminä käytin osallistuvaa havainnointia sekä avointa haastattelua. Kvalitatiivisen tutkimuksen traditiossa tunnetaan hyvin osallistuvan havainnoinnin metodi. Siinä tutkija osallistuu tutkittavan yhteisön toimintaan ja haastattelee ihmisiä. (Alasuutari 1994, 75.) Osallistuvassa havainnoinnissa tutkijalla on rooli, jonka avulla hän tekee havaintoja tutkimastaan ilmiöstä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa (Vilkkä 2007, 120). Osallistuva havainnointi olikin looginen valinta, sillä työskentelin tiiviisti yhdessä tytön kanssa tallilla häntä ohjaten ja hänen kanssaan keskustellen.

Tapaamisissa olimme pääasiassa kahden kesken, mutta välillä halusin vaihtelua, jonka avulla pystyin näkemään, miten uudet ihmiset vaikuttivat tytön keskittymiskykyyn. Tämän vuoksi tapaamisissa oli joinakin kertoina tyttäreni sekä

tytön veli. Osallistuvassa havainnoinnissa pystyin hyvin seuraamaan, miten uudet tilanteet ja erilaiset kokoonpanot vaikuttivat tytön viihtyvyyteen ja keskittymiskykyyn. Tapaamiset olivat hyvin intensiivisiä ja minun oli helppo havainnoida tytön tunnetiloja. Tekemieni havaintojen pohjalta oli myös helppo huomioida keskustelujen aiheet sekä niiden tempo.

Viimeisen tallitapaamisen jälkeen toteutin avoimen haastattelun, johon osallistuivat tyttö sekä hänen äitinsä. Avoimessa haastattelussa haastattelija ottaa selvää haastateltavan henkilön ajatuksista, mielipiteistä, tunteista ja käsityksistä aidon keskustelun kuluessa. Keskustelun aihe voi vaihtua keskusteltaessa. Avoimella haastattelulla onkin kaikista haastattelun muodoista keskustelunomaisinta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 198.) Tämän takia avoin haastattelu oli mielestäni sopivin vaihtoehto. Koin, että keskustelu oli luonnollisemmin etenevä, kun minulla oli vain osittainen runko haastattelun aiheista.

Haastattelutilanteen järjestin tallin yhteydessä olevaan kokoustilaan, jossa saimme olla rauhassa. Haastattelun aluksi tarjosin kahvit ja mehut, jotta tilanne ei olisi niin muodollinen ja tytölle jäisi mukava tunnelma viimeisestä tapaamisesta. Haastattelu kesti noin puoli tuntia. Tyttö oli tavallista hiljaisempi haastattelussa. Tämä saattoi johtua siitä, että yleensä emme olleet kaikki kolme koolla yhtä aikaa. Tyttö saattoi ujoittaa puhua minulle avoimesti äidin ollessa paikalla. Äiti vaikutti rennolta ja avoimelta, vaikka hänkin oli melko hiljainen. Keskustelua syntyi vain tekemieni kysymysten pohjalta. Haastattelun dokumentoin paperille itselleni muistiinpanoiksi (LIITE 5).

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseni on toiminnallinen ja tutkimuksen aikana järjestettyyn tallitoimintaan osallistui yksi erityisen tuen tarpeessa oleva tyttö yhteensä kymmenen kertaa. Havainnoinnin kohteeksi valitsin lapsen keskittymiskyvyn yhdessä lapsen äidin kanssa. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä olivat seuraavat:

1. Millaiseksi lapsi on kokenut tallitoiminnan?
2. Miten tallitoiminta on vaikuttanut hänen keskittymiskykyynsä?

Vastauksia etsiessäni pääpaino oli lapsen omalla äänellä sekä tekemälläni havainnoinnilla, mutta koska lapsen äiti on voimakkaasti läsnä lapsen arjessa, halusin kuulla myös hänen ääntään ja näkemyksiään.

7.1 Millaiseksi lapsi on kokenut tallitoiminnan?

Avoimessa haastattelussa tyttö kertoi tallitoiminnan olleen ihan mukavaa. Tallitoiminnassa hän koki mukavimmaksi juuri eläinten hoitamisen ja tallitoimien oppimisen. Hänestä oli myös kivaa, että välillä tyttäreni oli toiminnassa mukana. Äiti kertoi tytön odottaneen tapaamisia aina kovasti ja varmistaneen, että ”onhan tänäkin lauantaina tapaaminen”.

”Hoitaminen ja oppiminen oli kivaa.” (Ote haastattelusta)

KUVA 6. Tyttö kertoi pitävänsä hevosten hoitamisesta.

7.2 Miten tallitoiminta on vaikuttanut hänen keskittymiskykyynsä?

Aluksi minua arvelutti, miten voisin käytännössä arvioida keskittymiskyvyn muutoksia työssä. Toiminnan edetessä ja selkiytyessä huomasin kuitenkin selviä muutoksia tytön toimissa. Havainnoissani huomasin, että jo muutaman kerran jälkeen tytön omatoimisuus lisääntyi: hän ei tarvinnut jokaiseen asiaan ohjeistusta, vaan hän uskaltautui aloittamaan tutut toimet itsenäisesti. Aluksi hän oli hyvin malttamaton keskittymään samaan eläimeen pitkiä aikoja ja hän kysyikin aina jo toimintaa aloittaessa, mitä teemme seuraavaksi. Käyntien edetessä tätä ei kuitenkaan esiintynyt niin voimakkaasti, vaan tallirutiinit alkoivat selkiytyä, mikä tuki hänen keskittymiskykyä parantumista. Tytön äiti kertoi tytön omatoimisuuden lisääntyneen tallitoiminnan myötä.

”Omatoimisuutta tullut lisää. Tyttö uskaltautui hoitamaan toisella tallilla muiden kanssa hevosia.” (Ote haastattelusta)

Keskittymiskyvyn kehittymiseen tyttö ei osannut itse kommentoida. Hän ei todennäköisesti edes itse hahmottanut sitä, miten keskittymiskyvyn ongelmat hänellä esiintyvät. Alla on otteita tytön perheelle lähettämästäni yhteenvedosta,

jossa kuvasin tallitoiminnassa tekemiäni havaintoja tytön keskittymiskyvystä ja sen kehityksestä.

”Keskittymiskyvyn mahdolliset ongelmat kuitenkin korostuivat hyvin myös minulle. Hän oli malttamaton, eikä kovin kauan malttanut keskittyä yhteen eläimeen. Aina piti tietää mitä seuraavaksi. Samasta aiheesta ei keskustelua kovin pitkään riittänyt.”

”Joka kerta huomasin kuitenkin eroa, sillä rutiinit tulivat hyvin pian tutuksi, vaikkakin joka kerralle oli eri eläin vuorossa ja niiden kanssa teimme erilaisia juttuja. Perushoito ja toimenpiteet olivat kuitenkin säännöllisiä.”

”Tyttö oli hyvin oma-aloitteinen mutta malttoi silti hyvin odottaa ohjeistustani. Oma-aloitteisuus ja keskittymiskyvyn kehittyminen näkyi hyvin juuri arkiaskareissa.”

Haastattelussa äiti ei osannut sanoa, onko tytön keskittymiskyky parantunut kotitai kouluolosuhteissa. Itse tarkastelin keskittymiskykyä vain talliolosuhteissa, ja siellä eron huomasi selvästi.

” Ensin haetaan poni, viedään talliin, harjaus, valjastus, ratsastus, varusteiden purkaminen ja harjaus, tarhaus. Esimerkiksi ponin varusteiden pois otto ei ole monelle itsestään selvyys, sillä satula sisältää myös häntäremmin ja suitsissa on monia eri remmejä. Viimeisillä kerroilla tyttö suoriutui näistä jo ennen kuin kerkesin aiheesta kehoittaa häntä. Tämä oli minulle hyvä esimerkki kehityksen tapahtumisesta!” (Ote vanhemmille annetusta yhteenvedosta)

Niillä tapaamiskerroilla, kun olimme kahden kesken, hän keskittyi minuun hyvin ja halusi kysellä sekä keskustella. Joillakin kerroilla tallitoimintaan tuli mukaan tyttäreni sekä tytön veli. Veljelleen hän esitteli tallitoimintaa ylpeänä oppimistaan tiedoista ja taidoista. Hän myös malttoi odottaa vuoroaan hyvin toisia eläimiä hoidellen joutuessaan jakamaan ratsastukseen varattua aikaa veljensä kanssa.

”Antaessani aikaa veljelle, tyttö malttaa oikein hyvin hoidella eläimiä, ohjaa ja kertoo taidoistaan”. (Ote tallipäiväkirjasta, 8. tapaamiskerta)

Myös tyttäreni kanssa hän viihtyi, ja he touhusivat yhdessä, mutta kontaktin otto tuli enemmän tyttäreni puolelta. Näinä kertoina tyttö kuunteli hyvin ohjeistustani, mutta ei ottanut minuun yhtä hyvin kontaktia kuin ollessamme kahden. Hän teki aiheeseen kuuluvia tallitoimia aktiivisesti, mutta ei ollut mielestäni yhtä oma-aloitteinen kuin ollessamme kahden. Hän malttoi odottaa ohjeistusta paremmin, koska joutui jakamaan aikaa ja tehtäviä muiden kanssa.

KUVA 7. Yhdessä on mukava hoitaa Pepeä

Luulen, että tästä lasten lukumäärän vaihtelevuudesta tallilla oli tytölle hyötyä. Pääasiassa hän sai minulta jakamatonta huomiota, mutta joinakin tapaamiskertoina vuorovaikutus toisten lasten kanssa oli hyväksi. Lapsi sai itseluottamusta siitä, kun hän pystyi käyttämään uusia opittuja taitojaan muiden nähden ja ohjaamaan veljeään. Keskittymiskyvyn kehittymistä tuki myös se, kun hän joutui odottamaan vuoroaan esimerkiksi päästäkseen ponin selkään. Tallilla pitää kyetä käyttäytymään rauhallisesti ja kiinnittämään huomiota siihen, missä liikkuu. Ilman lupaa ei voi mennä hevosten tarhoihin, jotta turvallisuus olisi taattu. Tyttö sai myös itse vaikuttaa jonkin verran siihen, olemmeko kahden vai onko mukana myös muita. Kysyin tytyltä mielipidettä ja tunteuksia siihen, onko mukavaa, jos tyttäreni tulee välillä mukaan tallille. Hän kertoi kokevansa tilanteen miellyttävänä. Joinakin kertoina tyttö oli kuitenkin halukas tulemaan tallille nimenomaan yksin, eikä halunnut veljensä tulevan mukaan.

8 POHDINTA

Tutkimusta oli todella mielenkiintoista tehdä, vaikkakin useiden tallitapaamisten johdosta oli se myös vaativaa. Tapaamiset olivat antoisia, ja vaikka alkuun mietinkin, miten käytännössä saan keskittymiskyvyn osa-alueena todennettua, oli hienoa huomata, että tilanteita sai hyvin konkretisoitua. Keskittymiskyvyn ongelmat näkyivät jo heti ensimmäisellä kerralla malttamattomuutena, mutta kertojen edetessä tyttö maltoi keskittyä eläimiin ja tehtäviin aina vain paremmin.

Koin, että tytön kanssa oli mukavaa ja helppoa työskennellä tallilla. Hänen kanssaan oli mukava myös keskustella ja hän itsekkin kertoi, että tallitoimintaan oli mukavaa tulla. Tytön perhe oli yhteistyöhaluinen, mikä vaikutti paljon tallitapaamistemme onnistumiseen. Äidiltä pystyi avoimesti kysymään mielipiteitä ja uusia näkökulmia, eikä hän halunnut peitellä tytön erityisen tuen tarpeeseen liittyviä asioita, vaan antoi minulle mielellään dokumentteja aiheesta.

8.1 Ammatillinen kasvuni

Tallitoiminnan vaikutuksia seurattessani minulle varmentui se, että tällaisella toiminnalla voi tukea monia eri osa-alueita niin aikuisten kuin lastenkin kanssa. Moni voi kokea tallitoiminnan miellyttävänä toimintana osana kuntoutumisen tukemista. Havaitsin myös, että tällainen työskentelymuoto on minulle sitä, mitä haluaisin myös tulevaisuudessa työstää edelleen.

Toiminnallisen opinnäytetyön prosessi aukeni minulle hyvin etsiessäni tutkimukseeni halukasta lasta ja perhettä. Sain tehdä yhteistyötä erilaisten ammattilaisten kanssa. Heidän avullaan näin myös konkreettisesti, miten monia

henkilöitä voi olla lapsen kuntoutumisen ja kuntoutussuunnitelman takana ja miten yhteistyötä on mahdollista tehdä vaitiolovelvollisuus ja eettisyys huomioiden.

Vaikka tutkimuksen edetessä työskentelinkin yksin, koin että tutkimukseen osallistuneen tytön äidin avoin ja positiivinen asenne toimintaa kohtaan tuki minua etenemään kohti toivottua tulosta. Aikatauluista pidettiin kiinni ja muutoksista informoitiin puolin ja toisin. Se toi tunnun, että toimintaan järjestettyä aikaamme arvostettiin, ja lapsen hyvinvointi oli tärkein. Silti minulle tuli aika ajoin tunne, että olisin halunnut avata ja purkaa joitakin kokemuksia jonkun ihmisen kanssa. Olisin halunnut tuoda esille huoliani ja havaintojani onnistumisen kokemuksista jollekin ammattihenkilölle, joka vaikuttaa tytön arjessa. Koin, että olisi ollut helpompi työskennellä jonkin tiimin jäsenenä. Näin olisin voinut tuoda esille havaintojani, vaikka työtä tekisinkin yksin omalla osa-alueellani. Positiivista kuitenkin oli, että pystyin vaihtamaan kuulumisia tytön äidin kanssa. Joskaan tavoite ei ollut, että puisin jokaisen tapaamiskerran hänen kanssaan. Koin, että äiti oli tyytyväinen siihen, että lapsella oli mukavaa.

Tallitoiminnan pohjasin oman ammattitaitoni ja teoriasta pohjautuvien arvojen ja näkökulmien varaan. Tärkeimpinä arvoina pidin tallitoiminnassa sitä, että talli on kasvattava ympäristö. Siellä oppimisen ja kasvamisen tulee olla mukavaa ja turvallista. Talli on yhteisö, jossa tulee olla aikuinen, joka luo turvalliset puitteet ja säännöt. Jo tämän tutkimuksen pohjalta voi ymmärtää, että yhteisöön ei aina tarvita muita kuin ohjaaja, lapsi ja eläimet. Mutta vaikka välillä lapsia oli kaksi enemmän, yhteisö toimi, sillä säännöt ovat kaikille samat, eikä tallillamme ole eriarvoisuutta. Erityisen tuen tarve ei näy, jos sitä ei mainosteta kaikille. Jokaisella on mahdollisuus oppia tai olla oppimatta monia asioita.

8.2 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavaa materiaalia erityisen tuen tarpeesta ja sosiaalipedagogiikasta löytyi hyvin. Myös teoreettis-käytännöllisessä osiossa kuvaamieni työskentelymuotojen lähteet koen luotettaviksi, sillä lähteinä oli paljon ammattilaisten kirjoittamaa materiaalia sekä yhdistysten kotisivuja. Materiaalia jouduin kuitenkin rajaamaan paljon, sillä pääpaino tutkimuksessani oli käytännön työssä ja havainnoinnissa.

Se, että minä tutkijana, tutkimukseen osallistunut tyttö ja tytön äiti podimme vastauksia samoihin kysymyksiin, lisää tutkimuksen luotettavuutta. Näin pyrin esittämään lukijalle mahdollisimman monipuolisen kuvan tutkimuksen kohteesta. Luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että merkitsin päiväkirjaan säännöllisesti tapaamistemme kulun sekä omat havaintoni. Näin pystyin palaamaan tilanteisiin myös myöhemmin. Asioiden purku paperille auttoi minua myös jäsentämään havaintojani sekä ymmärtämään asioita tutkivalla otteella eikä niinkään tunnetilojen mukaan, mikä tallilla toimiessa on luonnollista, sillä tilanteet tapahtuvat juuri siinä hetkessä. Valitettavasti luotettavuutta kuitenkin heikentävät puuttuvat tallipäiväkirjan osiot, sillä näin tapahtumat ovat vain oman muistini varassa. Voidaan kuitenkin todeta, että muistiinpanoja on suurin osa edelleen tallessa.

8.3 Tallitoiminnan vahvuudet

Vahvuutena koin tallitoiminnan monet käytännönmahdollisuudet. Jos toimintaa ajattelee sosiaalipedagogisesta viitekehyksestä, ei toiminnan tarvitse rajoittua ainoastaan hevostoimintaan. Tallilla on mahdollisuus ja rikkaus hyödyntää hevosten ohella myös muita eläimiä. Lisäksi tallilla on paljon muutakin tekemistä kuin vain ratsastaminen. Eläimen kokonaisvaltainen huomioiminen voi olla hyvin kasvattava kokemus. Eläimen avulla on myös mahdollista peilata omia tunteitaan sekä sitä, mikä omassa arjessa on hyvin ja missä voisi olla puutteita. Perustarpeethan täytyy olla niin ihmisen kuin eläimenkin kanssa huomioitu; jokainen tarvitsee ravintoa, liikuntaa, puhtautta ja hoivaa voidakseen hyvin.

KUVA 8. Johan ja Maija kaipaavat hellyyttä

Tallitoimintaa on mahdollista räätälöidä ihmisten erilaisten tarpeiden mukaan. Keskittymiskykyä tukee tallilla toimiessa muun muassa se, että toiminnassa on mukana isoja eläimiä, joilla on voimakas laumavietti ja lajinomainen käyttäytyminen. Tallitoiminnassa joudumme keskittymään ja miettimään, miten toimimme. Joillakin taas voi olla puutteita esimerkiksi luottamuksessa. Myös luottamuksen kehittymiseen voi eläintä hyödyntää. Miten saat molemminpuolisen luottamuksen syntymään niin ihmisten kuin ihmisen ja eläimen välille, jotta tallitoiminta ei olisi pelottavaa ja epämiellyttävää.

Tutkimukseni innoittamana olen saanut ideoita ja uskaltanut lähteä niitä toteuttamaan. Suureksi yllätyksekseni myös vastaanotto tallitoiminnalle on ollut positiivinen. Olen uskaltanut kokeilla uusia ryhmiä ja moni on kokenut ne mieluisaksi. Jos mielikuvitusta ja uskallusta riittää, toimintaa voi tarjota kaikille. Tällä hetkellä otan vastaan niin yksittäistä aikuiskävijää kuin ikämiesten ryhmääkin. Hevonen on ollut Suomen historiassa tärkeä voima. Suomenhevonen on tehnyt osansa taistelussa Suomen vapauden hyväksi, sekä ollut korvaamaton työpari pelloilla ja metsissä ennen traktoreita. Muun muassa näistä syistä voi hevosen käyttö vanhusten ja dementiaa sairastavien hoidossa, kuntoutuksessa ja viriketyössä olla mielenkiintoinen ja palkitseva kokemus. Nuorisotyön kanssa

aloittelen juuri yhteistyötä. Nuorten kanssa saa olla luova ja yhteistyössä pyrimme ideoimaan sellaisia päiviä, että saamme nuoret innostumaan erilaisesta toiminnasta. Hevostelunhan ei tarvitse olla vain tyttöjen ratsastustoimintaa vaan hevosen perään voi laittaa vaikka hiihtoratsastusvaljaat ja tulla suksilla perässä!

Toivon, että työni pohjalta lukijalle voisi aueta se, miten monipuolinen maailma talli voi olla. Tallilla voi olla mukavaa ja kasvattavaa kaiken ikäisillä ihmisillä. Eläin ei arvostele, vaan jokainen voi luoda suhteensa eläimeen ja toimintaan niin kuin itse haluaa.

”Tyttö taluttaa oikein rohkeasti suomenhevosorimme tarhasta. Kun asiasta kehun, tyttö kertoo, että hehän ovat jo vanhoja tuttuja! Hoidamme Zetorin ja näytän, minkälaiset valjaat pitää olla, kun kärryillä lähdemme ajamaan. Tyttö syöttää heinää ja leipää hevoselle sillä välin, kun valjastan hevosta. Hevonen hakee kovasti huomiota tytöltä makupalan toivossa, tyttö näyttää nauttivan.” (Ote havainnointipäiväkirjasta 14.2.2009)

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2006. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Heinämäki, L. 2000. Varhaiserityiskasvatus lapsen arjessa. Helsinki: Gummerus kirjapaino.

Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Hämäläinen, J. 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus. Opetusjulkaisuja 1/1999.

Ladonlahti, T. & Pirttimaa, R. 2000. Erityispedagogiikka ja aikuisuus. Espoo: Frenckellin kirjapaino.

Okulov, S. & Koukkari, K. 2005. Ratsastuspedagogiikasta sosiaalipedagogiseksi hevostoiminnaksi. Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus: Kopijyvää.

Peltonen, H. 2008. Hevonen kasvattajana- Hevonen kasvattaa oikeudenmukaisesti. Dialogi 6, 4-8.

Pitkänen, A. 2008. Hevosvoimia, Hyvää oloa hevosharrastuksesta. Helsinki: Kirjapaja

Vammaisratsastusopas. 2004. Suomen ratsastajainliitto ry.

Vilka, H. 2007. Tutki ja kehitä. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Sähköiset lähteet:

Aronen, E. 2008. Ylivilkas lapsi. WWW-dokumentti.

Saatavissa: http://www.perusopetus.fi/?page_id=32 Luettu 29.1.2010.

Muhonen,K. Ongelmainen lapsi koulussa. WWW-dokumentti.

Saatavissa:

http://therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Ongelmainen_lapsi_koulussa#Erityisopetus_kouluty.C3.B6n_tukena Luettu 29.1.2010.

Suomen ratsastusterapeutit ry. 2010. Ratsastusterapia. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <http://www.suomenratsastusterapeutit.net/terapia.html> Luettu 22.9.09

Viinijärven koulu. 2009. Erityinen oppija luokassani. WWW-dokumentti.

Saatavissa: http://koulut.liperi.fi/viinijarvi/erityinen_oppija_luokassani07102009.ppt
Luettu 29.1.2010.

LIITTEET

LIITE 1

TUTKIMUSLUPA

Luvallani lapsemme saa osallistua Minna Niemetmaan opinnäytetyöksi tekemään tutkimukseen, Erityislapsi ja Eläimen voima, jonka hän tekee Keskipohjanmaan Ammattikorkeakoulun sosionomi-tutkinnon osana.

Lapsi saa osallistua Minnan järjestämään tallitoimintaan, käsitellä valvotusti erilaisia eläimiä, ratsastaa sekä olla kärryjen kyydissä.

Lisäksi Minna saa havainnoida tutkittavaa osa-aluetta ja hyödyntää sitä tutkimuksessaan, lapsen ja perheen säilyessä kuitenkin anonyymina.

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Pv 10.1.2009

VANHEMMILTA SAATU LUPA**LIITE 2**

Luvallamme Minna Niemetmaa saa olla tarvittessa yhteydessä opinnäytetyönsä, Erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi ja eläimen voima, tiimoilta mahdollisiin yhteistyötahoihin, kuten esimerkiksi palveluohjaaja ja opettaja, jos hän tarvitsee tietoa tyttäremme keskittymiskykyyn liittyvissä asioissa, jotka voisivat tukea hänen tutkimustaan.

25.4.2009_____

LUPA KUVIEN KÄYTÖSTÄ**LIITE 3**

Minna Niemetmaan opinnäytetyön, Erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi ja eläimen voima, tiimoilta järjestetyssä tallitoiminnassa on otettu tilannekuvia. Käytettävissä kuvissa ei näy lasten kasvoja.

Luvallamme kuvia lapsistamme saa käyttää opinnäytetyön tekstien lomassa _____x_____

Kuvia ei saa käyttää opinnäytetyössä_____

Huoltajan allekirjoitus ja päiväys. 16.12.09_____

Yhteenveto perheelle**LIITE 4/1**

Tyttö osallistui opinnäytetyöhöni Erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi ja eläimen voima. Havainnoinnin kohteena oli keskittymiskyky, ja työni tukena oli äidin aloitushaastattelu sekä kuntoutussuunnitelma. Tämä yhteenveto sisältää vain sen, minkä itse havaitsin tallipäiväkertojemme kuluessa tallitoiminnasta. Tapaamisia oli yhteensä 10 kappaletta, jotka alkoivat alkuvuodesta 2009. Tapaamiset olivat pääasiassa yksilötapaamisia, välillä mukana oli oma tyttäreni, sekä tytön veli.

Alusta alkaen tyttö oli hyvin reipas eikä ujostellut työskennellä kanssani. Keskittymiskyvyn mahdolliset ongelmat kuitenkin korostuivat hyvin myös minulle. Hän oli malttamaton, eikä kovin kauan malttanut keskittyä yhteen eläimeen. Aina piti tietää mitä seuraavaksi. Samasta aiheesta ei keskustelua kovin pitkään riittänyt.

Joka kerta huomasin kuitenkin eroa, sillä rutiinit tulivat hyvin pian tutuksi, vaikkakin joka kerralle oli eri eläin vuorossa ja niiden kanssa teimme erilaisia juttuja. Perushoito ja toimenpiteet olivat kuitenkin säännöllisiä. Tyttö oli hyvin oma-aloitteinen mutta malttoi silti hyvin odottaa ohjeistustani.

Oma-aloitteisuus ja keskittymiskyvyn kehittyminen näkyi hyvin juuri arkiaskareissa. Kun olimme sopineet mitä teemme sillä kerralla, hän osasi itsenäisesti, mutta luonnollisestikin valvotusti suoriutua loogisessa järjestyksessä tallipäivän tapahtumista. Esimerkkinä ponin kanssa ratsastus: Ensin haetaan poni, viedään talliin, harjaus, valjastus, ratsastus, varusteiden purkaminen ja harjaus, tarhaus. Esimerkiksi ponin varusteiden pois otto ei ole monelle itsestään selvyys, sillä satula sisältää myös häntäremmin ja suitsissa on monia eri remmejä. Viimeisillä kerroilla tyttö suoriutui näistä jo ennen kuin kerkesin aiheesta kehoittaa häntä. Tämä oli minulle hyvä esimerkki kehityksen tapahtumisesta!

LIITE 4/2

Tallipäivämme koostui siten, että aluksi kävimme aina tervehtimässä jokaisen eläimen. Sitten oli vuorossa ratsastus tai kärryajelu, vuoroin jokaisella hevosella, sekä niiden hoito, kanin ja aasien paja ja päiväheinien anto jokaiselle.

Hevoset ja aasit tuntuivat olevan mieluisimpia eläimiä.

Tyttö tuli myös hyvin toimeen muiden lasten kanssa. Yhdessä tyttäreni kanssa he myös touhusivat ilman, että olin aina ohjaamassa tilannetta. Näillä kerroilla koin, että tyttö oli myös eläväisempi ja aktiivisempi touhuamaan itsenäisemmin tallilla. Ensimmäisten kertojen jälkeen, hän tuntui keskittyvän myös hoidettavaan eläimeen. Kärryajeluilla ja maastolenkeillä meni hevosen kyydissä helposti noin 30-45 min kerralla, eikä kiirettä tuntunut olevan tallille.

Tytön kanssa oli oikein mukava työskennellä ja koen, että ainakin meidän yhteistyö ja keskittymiskyvyssä juuri tallilla, oli selvä ero ensimmäisen ja viimeisen kerran välillä.

Minna Niemetmaa 24.4.2009

TALLIPÄIVÄKIRJA**LIITE 5/1**

10.1.2009 Lauantai

Allekirjoitimme aluksi tutkimusluvan. Vanhemmat kertoivat tytön odottaneen aloitusta. He kertovat, että keskittymiskyky on hyvä valinta tutkimuskohteeksi. Ongelmat näkyvät haaveiluna, paikallaan pysymisen vaikeutena sekä asioita pitää monta kertaa selventää, varsinkin jos aihe on tylsä. Tyttö itse kertoi hieman jännittävänsä. Hän ei osaa eritellä mikä jännittää, vain tänne tulo.. Vanhemmat lähtevät. Tyttö on reipas ja lähtee mielellään mukaani. Muistelemme mitä eläimiä tallilla olikaan ja kerron yhden hevosen sairastuneen, joten se ei ole enää meillä. Käymme katsomassa kaikki eläimet vielä läpi, sitten otamme Zetorin talliin. Tyttö taluttaa hevosen rohkeasti talliin. Aloitamme yhdessä harjauksen, opastan hänelle kavion puhdistuksen ja hän saa kokeilla yhdellä etujalalla. Laitamme hevosen kuntoon, hän valitsee satulan ja vikellysvyön väliä, satulan. Pieni lenkki peltotiellä. On paljon lunta, joten käännyimme ja jatkamme vielä tielle. Alkujännitys selässä lieventynyt. Kysy minne se yksi hevonen on mennyt ja kerron, että sinne missä oli viime kesänä nauttimassa laitumella, en selvänä kuolemaa. Kokeilemme hiukan ravia. Muutaman metrin päästä kuitenkin lopetamme ja kertoo sen pomputtavan. Sitten puramme Zetorin ja tyttö vie sen tarhaan. Kysy mitä sitten? Menemme hoitamaan kania. Ei malta kauan ja kysy taas mitä sitten? Menemme vielä silittelemään aaseja ja Pepeä. Kertoo olleen mukavaa ja erittelee hevoset mukavimmiksi. Vanhemmat saapuvat. Tunti on kulunut ja sopiva aika

17.1.2009 Lauantai

24.1.2009 Lauantai

4.2. 2009 Keskiviikko

On ollut taukoa pakkasten takia. Tyttö tulee koulun jälkeen, että väli ei tuntuisi ihan niin pitkältä ja ilmat sallivat. Käymme ensin tervehtimässä jokaisen eläimen ja muistelemassa niiden nimiä. Sitten otamme Pepen tarhasta. Tyttö taluttaa rohkeasti ponin talliin.

LIITE 5/2

Harjailemme Pepen ja laitamme satulan ja suitset paikoilleen. Keskustelemme kuluneesta viikosta ja ratsastustunnista. Tyttö harjoittelee selkään nousua ja selkään päästyä, lähdemme peltotielle ratsastelemaan. Rupattelemme ratsastuksen lomassa, tyttö haluaa kokeilla ravia ja ravaamme hetken. Lunta on paljon, joten kävelemme hetken vielä maantien reunaa. Tyttö katselee paljon ympärilleen, eikä oikein keskity pelkästään poniin ja minuun. Tallille päästyämme hoidamme Pepen ja tyttö vie ponin takaisin tarhaan. Käymme silittelemässä muitakin eläimiä ja juttelemme hänen omista eläimistään. Laitamme eläimille iltaruuat valmiiksi talliin ja mietimme mitä kaikkea hevoset syövät. On kotiinlähdön aika.

14.2.2009 Ystävänäpäivä

Tänään aikaa on varattu 1,5h, sillä tarkoitus on käydä kärryajelulla. Tyttö taluttaa oikein rohkeasti suomenhevosoriimme tarhasta. Kun asiasta kehun, tyttö kertookin, että hehän ovat jo vanhoja tuttuja! Hoidamme Zetorin ja näytän minkälaiset valjaat pitää olla kun kärryillä lähdemme ajamaan. Tyttö syöttää heinää ja leipää hevoselle sillä välin kun valjastan hevosta. Hevonen hakee kovasti huomiota tytöltä makupalan toivossa, tyttö näyttää nauttivan. Panemme kärryt perään ja huopia pepun lämmittimeksi, ja lähdemme ajelulle. Ajelumme kestää noin 40 minuuttia ja tyttö malttaa istua kyydissä todella hyvin. Juttelemme koulusta ja lempiaineista. Tyttö ei koe koulussa olevan ongelmia. Lempiaineiksi nousi matematiikka ja äidinkieli. Tyttö ohjaa hiukan avustaessani. Keskustelusta huolimatta koen, että hän oli hiukan hiljainen. Menemme takaisin tallille ja hoidettuamme Zetorin, viemme sen takaisin tarhaan. Tyttö hakee vielä Pepen ja vie sen Zetorin kanssa samaan tarhaan.

Aikaa on vielä, joten päätämme mennä tekemään ystävänäpäiväkortit hallille. Tarjoan keksiä. Tyttö ei saa oikein korttia aikaiseksi, joten ohjaan kortin aiheeksi jonkin tilanteen tapaamisistamme. Ajan kuluessa korttiin piirustuu kani, Pupuli.

LIITE 5/3

Kortin teon jälkeen menemmekin vielä hoitamaan kania, tyttö malttaa katsella kania nykyään hiukan pidempään. Kysyn haluaako olla aina kanssani kahden, vai otanko ensi kerralla tyttöni mukaan. Päädymme tyttöni tuloon. Äiti tulee hakemaan...

21.2 tyttö kipeä, tallipäivä siirtyy

28.2

Päädyn ottamaan tyttäreni mukaan tallille. Esittelen tytöt toisilleen, menen vaihtamaan vaatteet ja sillä välin tytöt kirmaavatkin tervehtimään eläimiä. Tallille on tullut uusi hevonen. Esittelemme Ruskan tytölle. Tänään on Ruskan työvuoro. Otamme ruunan talliin ja alamme harjata sitä yhteisvoimin. Tyttö luottaa heti hevoseen. Satuloimme ruunan ja siirrymme kentälle. Ensin ratsastaa tyttäreni. Sillä välin tyttö silittelee muita eläimiä. Sitten on tytön vuoro. Hän ei malta kovin kauaa kuitenkaan ratsastaa. Päätän antaa tytöille vähän lisääaikaa tutustua toisiinsa, joten jään touhuamaan kentälle Ruskan kanssa ja tytöt menevät hoitamaan aaseja. Kutsun heidät kohta viimeistelemään Ruskan hoidon, jonka jälkeen menemme yhdessä vielä katsomaan aaseja. Pikakäynti kanin luona vielä, jonka päälle meidät kutsutaan palvelukodille pannukakku-kaakaolle. Vanhemmat tulevat hakemaan, pyydämme heitä odottamaan herkutteluhetkemme ajan. Lopuksi äiti pyytää vielä, saisiko veli tulla joskus mukaan. Sovimme, että se käy.

Hiihtolomaviikko

21.3

Tyttö ja hänen veljensä tulevat yhdessä tallille. Tänään on Pepen vuoro tehdä töitä. Tyttö esittelee kaikki eläimet veljelleen ja sitten haemme ponin talliin. Yhteisvoimin sisarukset puunaavat ponia. Tyttö haluaa taas harjoitella kavioiden

LIITE 5/4

puhdistusta. Satuloimme ponin. Ensin ratsastaa tyttö. Hän haluaa ravata ja kävellä, ja harjoittelee ponin hallintaa. Veli leikkii lumikasoissa. Veljen aikaan tyttö hoitaa eläimiä. Kysyy saako mennä aasien luo. Pyydänkin viemään niille päiväheinät. Veljen ratsastuksen jälkeen tyttö taluttaa Pepen talliin ja ottaa satulan pois. Hän vie ponin tarhaan valvoessani vierestä. Käymme hoitamassa kania. Antaessani aikaa veljelle, tyttö malttaa oikein hyvin hoidella eläimiä, ohjaa ja kertoo taidoistaan. Lopuksi hän itse pyytää voisimmeko ensi kerralla mennä kärryillä.

28.3.2009

11.4.2009

Olen varautunut että viimeisellä kerralla menemme Pepellä. Tytön tullessa kysyn, mitä hän haluaa viimeisellä kerralla tehdä. Hän valitseekin Ruskan. Harjaamme Ruskan ja satuloimme sen. Aluksi menemme kentällä mutta päädyimme sitten käymään maastokävelyn. Tyttö kertoo, ettei ollut tiennyt että on jo viimeinen kerta ja on yllättynyt. Luulen kuitenkin, että hän on ollut tietoinen, muttei ole sisäistänyt asiaa. Lopuksi äiti tulee ja juomme mehut ja kahvit. Kyselen heidän kokemuksiaan. Tyttö on tykännyt kovasti toiminnasta. Keskittymiskyvyn kasvu on näkynyt voimakkaasti meidän tallilla sekä tallilla jossa hän käy tunneilla, hän on rohkaistunut kovasti. Opettelemamme toimet ovat tuoneet hänelle varmuutta, ja hän on uskaltanut oma-aloitteisesti mennä mukaan hoitamaan myös muualla hevosia muiden joukkoon. Olen hyvin mielissäni kuullessani, että toiminnasta on ollut apua myös muualle arkeen.

LIITE 6

Saate toimintaterapeutille

Hei!

Olen Minna Niemetmaa. Opiskelen aikuisopiskelijana sosionomiksi Ylivieskassa Keskipohjanmaan ammattikorkeassa. Osan viikosta työskentelen Aurinkoranta-kodissa hallinnollisissa tehtävissä sekä toisena tallitoiminnan vastuuhenkilönä.

Teen opinnäytetyön, Erityislapsi ja eläimen voima. Etsin erityislasta tutkimukseeni.

Lapsi ja hänen perheensä olisivat tietenkin anonyymeja, eikä henkilöllisyyttä paljasteta tutkimuksen lukijoille, vain yhteistyötahot ovat henkilöllisyydestä tietoisia. Mahdollista yhteistyötä tekisin esimerkiksi perheen, opettajan/erityisopettajan sekä terveydenhoitajan kanssa, jotta saisin mahdollisimman laajan kuvan tuloksista.

Tutkimuksen tarkoituksena olisi havainnoida, miten eläinten kanssa touhuaminen ja ratsastaminen vaikuttavat lapsen keskittymiskykyyn, sosiaalisiin taitoihin ja tasapainoon/motoriikkaan. Tavoitteet tutkimuksessani ovat kuitenkin lapsilähtöisiä.

Lapsi osallistuisi 10 kertaa tallipuuhaasteluun Aurinkoranta-kodin tallilla kevään 2009 aikana. Tallilla on kolme hevosta, kaksi aasia, kani ja vuohipukki.

Hoidamme eläimiä, teemme pieniä tallitöitä ja ratsastamme.

Jos kiinnostuitte, voitte ottaa minuun yhteyttä puhelimitse numeroon 040-5754009.

Terveisin Minna Niemetmaa